

ประเทศนี้...ความยุติธรรมอยู่ที่ไหน

เรื่องชัย จรุงศิริวัฒน์*

สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีภารกิจหลัก 4 ประการคือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยมี “อาจารย์” เป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา และมี “สายสนับสนุน” ช่วยการปฏิบัติงานของอาจารย์ในการขับเคลื่อนภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากอาจารย์ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่สอนและวิจัย ก.พ.อ.จึงกำหนดให้อัตราแรกบรรจุ ด้วยวุฒิการศึกษาขั้นต่ำเป็นปริญญาโท หรือปริญญาเอก ซึ่งถ้าบรรจุตำแหน่งอาจารย์ด้วยวุฒิปริญญาตรีอาจารย์ก็จะไม่สามารถปฏิบัติภารกิจด้านการวิจัยได้ ในขณะที่สายสนับสนุนมีบุคลากรหลักของสถาบันอุดมศึกษา งานที่ทำเป็นเพียงแค่สนับสนุนการปฏิบัติงานของสถาบันอุดมศึกษาให้ขับเคลื่อนไปได้เท่านั้น งานบางอย่างไม่จำเป็นต้องอาศัยผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญา ก.พ.อ.จึงกำหนดเป็นตำแหน่งที่ผู้ปฏิบัติงานบรรจุด้วยวุฒิต่ำกว่าปริญญาที่จัดอยู่ในแห่งที่เรียกว่า “ทั่วไป” ส่วนงานที่ต้องอาศัยผู้ปฏิบัติงานที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาในระดับปริญญา จึงกำหนดเป็นตำแหน่งที่ผู้ปฏิบัติงานต้องบรรจุปริญญาตรีขึ้นไปจัดอยู่ในแห่งที่เรียกว่า “วิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญเฉพาะ”

บุคลากรหลักของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็น “อาจารย์” ทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมดจึงสามารถทำวิจัยได้ทุกคน เนื่องจากผ่านการเรียนหลักสูตรวิชา “ระเบียบวิธีวิจัย” มาแล้วในระดับปริญญาโท-เอก สถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดจึงให้ความสำคัญในผลงานวิจัยเป็นอย่างมากจึงได้กำหนดให้เป็นผลงานทางวิชาการเป็นผลงานหนึ่งของอาจารย์ในการประเมินเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการเพื่อกำหนดตำแหน่งเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ ศาสตราจารย์ ยิ่งมหาวิทยาลัยที่ตั้งเป้าหมายจะเป็น “มหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย” ด้วยแล้ว ถึงกับมีนโยบายในการรับหรือบรรจุอาจารย์ใหม่ต้องมีวุฒิการศึกษาใน

ระดับ “ปริญญาเอก” เท่านั้น ดังนั้นการทำผลงานวิจัยของอาจารย์จึงไม่ใช่เป็นเรื่องยาก

ในขณะที่สายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาที่ผู้ปฏิบัติงานต้องมีปริญญาตรีขึ้นไปในแห่ง “วิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญเฉพาะ” ส่วนใหญ่จะบรรจุด้วยวุฒิระดับปริญญาตรี มีส่วนน้อยที่มีวุฒิปริญญาโท ดังนั้นสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จึงไม่เคยผ่านการเรียนหลักสูตรวิชา “ระเบียบวิธีวิจัย” มาก่อน ซึ่งเป็นวิชาที่มีการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาขึ้นไป สายสนับสนุนส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดจึงทำผลงาน “วิจัยไม่เป็น” จะมีเพียงสายสนับสนุนส่วนน้อยที่มีวุฒิปริญญาโทที่พอจะมีความสามารถทำวิจัยได้ แต่ไม่ใช่ว่าสายสนับสนุนทุกคนที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโทแล้วจะทำงานวิจัยได้ทุกคน เพราะหลายคนแม้จะมีวุฒิปริญญาโทแต่ทั้งชีวิตเคยทำงานวิจัยเพียงแค่ครั้งเดียวเท่านั้น คือเมื่อครั้งทำวิทยานิพนธ์ในการศึกษาระดับปริญญาโท

ดังนั้น... ประกาศ ก.พ.อ. เรื่องมาตรฐานการกำหนดระดับตำแหน่งและการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น พ.ศ. 2523 ลงวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ.53 ในข้อ 5. หลักเกณฑ์การประเมินเพื่อแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น ดังนี้

ข้อ (3) ตำแหน่งวิชาชีพเฉพาะ หรือเชี่ยวชาญเฉพาะ

(ก 2.3) ผลงานที่แสดงความเป็นผู้ชำนาญการพิเศษ ได้แก่

ก 2.3.1 ผลงานเชิงวิเคราะห์ หรือสังเคราะห์ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนางานของหน่วยงาน อย่างน้อยหนึ่งเรื่อง **และ**

ก 2.3.2 งานวิจัย หรือผลงานลักษณะอื่น ที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานอย่างน้อยหนึ่งเรื่อง/รายการ

* นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญประจำสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(ก 3.3) ผลงานที่แสดงความเป็นผู้เชี่ยวชาญได้แก่

ก 3.3.1 ผลงานเชิงวิเคราะห์ หรือสังเคราะห์ หรือ ผลงานลักษณะอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนางานของ สถาบันอุดมศึกษา อย่างน้อยหนึ่งเรื่อง/รายการ **และ**

ก 3.3.2 งานวิจัย ที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติหรือนานาชาติ อย่างน้อยหนึ่งเรื่อง

จะสังเกตได้ว่าสายสนับสนุนที่บรรจุด้วยวุฒิปริญญาตรี ถ้าจะขอกำหนดตำแหน่งให้สูงขึ้นเป็นระดับชำนาญการพิเศษและระดับเชี่ยวชาญ ถูกบังคับต้องให้ส่งผลงานวิจัย เพราะตัวประกาศ ก.พ.อ. ใช้คำว่า “และวิจัย” ทั้งๆที่ไม่เคยเรียนรู้ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัยมาก่อน และถึงแม้บางคน(ส่วนน้อย)ที่มีความรู้ในระดับปริญญาโทแต่ก็มีความสามารถในการทำวิจัยในระดับ “พอจะทำได้” ไม่ถึงกับระดับที่ “ทำได้ดี” เหมือนสายอาจารย์ที่ทุกคนล้วนมีคุณวุฒิขั้นต่ำ

ปริญญาโท-เอก นอกจากมีงานหลักในการสอนแล้ว ยังมีงานหลักอีกอย่างคือการวิจัย ดังนั้นอาจารย์แต่ละท่านตลอดชีวิตรับราชการอาจารย์แต่ละท่านจึงมีงานวิจัยมากมาย ในขณะที่สายสนับสนุนส่วนใหญ่ที่มีวุฒิปริญญาตรี ที่ชั่วชีวิตนี้ไม่เคยทำวิจัยมาก่อนเลย ต้องถูกบังคับให้ส่งผลงานวิจัยในการขอกำหนดตำแหน่งให้สูงขึ้นเป็นระดับชำนาญการพิเศษ(เทียบได้กับผู้ช่วยศาสตราจารย์) จึงเป็นเรื่องที่ผู้เขียนเห็นว่าเป็นเรื่องที่ “ไม่มีความยุติธรรม” ที่ไปบังคับให้บุคคลให้ทำในสิ่งที่ทำไม่ได้ คือไม่เคยเรียนวิจัยมาก่อน เปรียบได้กับการที่ครูสอนคณิตศาสตร์ไปบังคับให้นักเรียนชั้น ป.1-ป.2. ที่มีความรู้แค่ บวก-ลบตัวเลขเท่านั้น แต่ไปบังคับให้เด็ก ป.1-ป.2 ทำการบ้านหรือทำข้อสอบที่เป็นการให้ **คูณ-หาร ตัวเลข**

ที่สหศาสกรร์จคือข้อ ก 3.3.2 ที่ระบุว่าในระดับเชี่ยวชาญนั้นงานวิจัยนั้น**ต้องได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติหรือนานาชาติ** อย่างน้อยหนึ่งเรื่อง

อย่าว่าแต่หนึ่งเรื่องเลยครบแม้ครึ่งเรื่องก็ยิ่งยากเลยครบ สำหรับงานวิจัยของสายสนับสนุนที่จะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติหรือนานาชาติ มาก่อน

อาจารย์ในมหาวิทยาลัย เสียอีกที่จะมีกี่คนที่ มีงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติหรือนานาชาติ ทั้งๆที่มีความรู้ระดับปริญญาโท-ปริญญาเอก

ผู้เขียนยิ่งประหลาดยิ่งขึ้นเมื่อไปอ่านประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ ศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550

ในหัวข้อคำจำกัดความของผลงานทางวิชาการ ลักษณะการเผยแพร่และผลงานทางวิชาการเผยแพร่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

1. เผยแพร่ในรูปของบทความวิจัยในวารสารทางวิชาการ ทั้งนี้วารสารทางวิชาการนั้นอาจเผยแพร่เป็นรูปเล่มสิ่งพิมพ์หรือเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีกำหนดการเผยแพร่อย่างแน่นอนชัดเจน

2. เผยแพร่ในหนังสือรวมบทความวิจัยในรูปแบบอื่นที่มีการบรรณาธิการประเมินและตรวจสอบคุณภาพ

3. นำเสนอเป็นบทความวิจัยต่อที่ประชุมทางวิชาการ ซึ่งภายหลังจากการประชุมทางวิชาการได้มีการบรรณาธิการและนำไปรวมเล่มเผยแพร่ในหนังสือประมวลผลการประชุมทางวิชาการ (Proceedings) ของการประชุมทางวิชาการระดับชาติหรือนานาชาติ

4. การเผยแพร่รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่มีรายละเอียดและความยาว ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิและแสดงหลักฐานว่าได้เผยแพร่ไปยังวงวิชาการและวิชาชีพในสาขาวิชานั้น และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศอย่างกว้างขวางเมื่อได้เผยแพร่ตามลักษณะข้าง

นั่นหมายความว่า การขอกำหนดตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ ศาสตราจารย์ ถ้างานวิจัยที่เขียนขอกำหนดตำแหน่งมีการเผยแพร่อย่างหนึ่งอย่างใดใน 4 ข้อข้างต้นก็เข้าหลักเกณฑ์ของ ก.พ.อ. คือไม่ต้องเผยแพร่ให้ครบทั้ง 4 ข้อ ซึ่งต่างกับการตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยของสายสนับสนุนในระดับเชี่ยวชาญ(เทียบเท่ากับรองศาสตราจารย์) ที่งานวิจัยนั้นต้องได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติหรือนานาชาติ ไม่เห็นให้เลือกอย่างหนึ่งอย่างใดเหมือนสายอาจารย์ ที่สามารถหลีกเลี่ยงการตีพิมพ์เผยแพร่ในระดับชาติหรือนานาชาติ ได้หากการเผยแพร่นั้นเข้าข่ายลักษณะข้อ 1 หรือ ข้อ 2 หรือ ข้อ 3

ในข้อ 5 การแต่งตั้งอาจารย์ประจำให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการโดยวิธีปกติให้ดำเนินการดังนี้

5.1 การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง **ผู้ช่วยศาสตราจารย์**

5.1.3 ผลงานทางวิชาการ ประกอบด้วยผลงาน ต่อไปนี้

(1) 1.1 **ผลงานวิจัย**ซึ่งมีคุณภาพดีและได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด ทั้งนี้ ไม่นับงานวิจัยที่ทำเป็นส่วนของการศึกษาเพื่อรับปริญญาหรือประกาศนียบัตรใด ๆ **หรือ**

1.2 ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น ซึ่งมีคุณภาพดี **และ**

(2) ผลงานแต่งหรือเรียบเรียง ตำรา หนังสือ หรือบทความทางวิชาการ ซึ่งมีคุณภาพดี และได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด

5.2 การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง **รองศาสตราจารย์**

5.2.3 ผลงานทางวิชาการ ประกอบด้วยผลงาน ต่อไปนี้

(1) 1.1 **ผลงานวิจัย**ซึ่งมีคุณภาพดีและได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด ทั้งนี้ ไม่นับงานวิจัยที่ทำเป็นส่วนของการศึกษาเพื่อรับปริญญาหรือประกาศนียบัตรใด ๆ **หรือ**

1.2 ผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น ซึ่งมีคุณภาพดี **และ**

(2) ผลงานแต่งหรือเรียบเรียง ตำรา หรือหนังสือซึ่งมีคุณภาพดีและได้รับการเผยแพร่ตามเกณฑ์ที่ ก.พ.อ. กำหนด

ตามประกาศ ก.พ.อ. ข้างต้น จะเห็นได้ว่าการที่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยจะขอกำหนดตำแหน่งให้สูงขึ้นเป็นระดับ **ผู้ช่วยศาสตราจารย์** และ **รองศาสตราจารย์** ทั้งคู่ก็มีคุณวุฒิระดับปริญญาโท-เอก **ไม่ต้องส่งผลงานวิจัยก็ได้**(หลักเกณฑ์ ก.พ.อ.ใช้คำว่าหรือ) แต่กลับมาบังคับให้สายสนับสนุนหากจะขอกำหนดตำแหน่งให้สูงขึ้น เพียงแค่ระดับชำนาญการพิเศษ(เทียบได้กับผู้ช่วยศาสตราจารย์)ขึ้นไปก็ต้องมีงานวิจัยส่ง(หลักเกณฑ์ ก.พ.อ.ใช้คำว่าและ)

เอกสารอ้างอิง :

1) ประกาศ ก.พ.อ.เรื่อง มาตรฐานการกำหนดระดับตำแหน่งและการแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น พ.ศ. 2553

2) ประกาศ ก.พ.อ.เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

ประวัติผู้เขียน :

- **ตำแหน่ง** : นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญผู้เชี่ยวชาญประจำสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- **อาชีพ** : รับราชการ
- **ประสบการณ์การรับราชการ** :
 พ.ศ.2534 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 4 ระดับ 4
 พ.ศ.2536 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 5 ระดับ 5
 พ.ศ.2538 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 6 ระดับ 6
 พ.ศ.2541 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7 ระดับ 7 ชำนาญการ
 พ.ศ.2544 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8 ระดับ 8 ชำนาญการ
 พ.ศ.2549 นักวิเคราะห์นโยบายและแผน 9 ระดับ 9 เชี่ยวชาญ
- **ปัจจุบัน** : เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ประเภทบัญชีรายชื่อ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ประเภทวิชาซีพีเฉพาะหรือเชี่ยวชาญเฉพาะของสายงานนโยบายและแผน
- **รางวัลเชิดชูเกียรติที่เคยได้รับ** :
 ๑ บุคลากรสายสนับสนุน ที่มีผลงานวิชาซีพีดีเด่นประจำปี พ.ศ. 2548 ของสภาข้าราชการและลูกจ้างมหาวิทยาลัยขอนแก่น
 ๑ ศิษย์เก่าดีเด่น ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2551

- ผลงานทางวิชาการวิชาชีพ : มีผลงานทางวิชาการที่มีการตีพิมพ์ และเผยแพร่ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัยมากกว่า 100 เรื่อง
- ประสบการณ์ในการเป็นวิทยากร : ให้กับมหาวิทยาลัยต่างๆทั่วประเทศ
 - ๑ เทคนิคการเขียน คู่มือการปฏิบัติงาน
 - ๑ เทคนิคการเขียน ผลงานการวิเคราะห์
 - ๑ เทคนิคการเขียน ผลงานเชิงสังเคราะห์
 - ๑ เทคนิคการเขียน ผลงานวิจัยสถาบัน
 - ๑ เทคนิคการเขียนค่างาน : เขียนอย่างไรให้ผ่าน
 - ๑ การวิเคราะห์กรอบและจัดทำแผนอัตรากำลังระยะ 3-5 ปี
 - ๑ การวิเคราะห์กรอบตำแหน่งระดับ เชี่ยวชาญชำนาญการ ฯลฯ ที่ฝั่งจะมี